

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Факультет міжнародних економічних відносин

НАЦІОНАЛЬНИЙ ІНСТИТУТ
СТРАТЕГІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ УКРАЇНИ

ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ В БРАТИСЛАВІ
Факультет міжнародних відносин

МАТЕРІАЛИ ДОПОВІДЕЙ
МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ
КОНФЕРЕНЦІЇ

**«МЕХАНІЗМИ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ
КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ
НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ»**

5 грудня 2020 року

**Ужгород
2020**

УДК 346.546:330(477)(063)

М 55

За загальною редакцією:

Палінчак М. М., доктор політичних наук, професор, декан факультету міжнародних економічних відносин Ужгородського національного університету.

Приходько В. П., доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри міжнародних економічних відносин Ужгородського національного університету.

Химинець В. В., доктор економічних наук, доцент, завідувач відділу досліджень Західного регіону в місті Ужгород Національного інституту стратегічних досліджень України.

Людмила Ліпкова, Dr.h.c. prof. Ing., CSc., професорка, завідувачка кафедри міжнародних економічних відносин та економічної дипломатії.

Martin Grešš, PhD., doc. Ing.

Katarína Brocková, doc. Ing. JUDr., PhD., LL.M.

Рецензенти:

Мікловда В. П., доктор економічних наук, професор, член-кореспондент Національної академії наук України.

Ярема В. І., доктор економічних наук, професор.

Механізми державного регулювання конкурентоспроможності національної економіки: матеріали доповідей Міжнародної науково-практичної конференції (м. Ужгород, 5 грудня 2020 року) / За заг. ред.: М. М. Палінчак, В. П. Приходько, В. В. Химинець та ін. – Ужгород: Видавничий дім «Гельветика», 2020. – 160 с.

ISBN 978-966-992-329-5

У збірнику викладено матеріали доповідей учасників Міжнародної науково-практичної конференції «Механізми державного регулювання конкурентоспроможності національної економіки» (5 грудня 2020 року, м. Ужгород), у яких розглядаються проблеми економічної теорії та історії економічної думки, світового господарства і міжнародних економічних відносин, економіки та управління національним господарством, економіки та управління підприємством та інші питання.

УДК 346.546:330(477)(063)

ISBN 978-966-992-329-5

© Державний вищий навчальний заклад
«Ужгородський національний університет», 2020

ЗМІСТ

НАПРЯМ 1. ЕКОНОМІЧНА ТЕОРІЯ ТА ІСТОРІЯ ЕКОНОМІЧНОЇ ДУМКИ

ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНА ПОЛІТИКА УКРАЇНИ
В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

Осіпова Л. В., Корсун Д. А. 7

НАПРЯМ 2. СВІТОВЕ ГОСПОДАРСТВО І МІЖНАРОДНІ ЕКОНОМІЧНІ ВІДНОСИНИ

CORRELATION BETWEEN FOREIGN DIRECT INVESTMENTS
AND SELECTED ECONOMIC INDICATORS OF SLOVAKIA

Kiner Andrej..... 12

THE EUROPEAN PUBLIC PROSECUTOR'S OFFICE

Bocková Lucia 17

BLUE DEVELOPMENT WAYS OF AFRICAN COUNTRIES

Dziura Boris 22

CHINAS CHALLENGE TO EU SOFT POWER
IN CENTRAL EUROPE

Juraj Ondriaš..... 25

ПРИЧИНИ ЗРОСТАННЯ ЧОРНОГО РИНКУ СИГАРЕТ В УКРАЇНІ

Білецька Г. О...... 31

ПОПУЛІЗМ ЯК ВИКЛИК ДЕМОКРАТІЇ
В КРАЇНАХ ВИШЕГРАДСЬКОЇ ГРУПИ

Зубро Т. П...... 33

ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД УПРАВЛІННЯ
РЕГІОНАЛЬНИМ РОЗВИТКОМ

Кримова К. А...... 37

РОЗВИТОК РИНКУ МЕДИЧНИХ ІНСТРУМЕНТІВ
В КОНТЕКСТІ ФАРМАЦЕВТИЧНОГО РИНКУ УКРАЇНИ

Мовсесян А. С. 39

ПРИЧИНИ ЗРОСТАННЯ
МІЖНАРОДНИХ ЕКОНОМІЧНИХ ПРОБЛЕМ

Непорядкіна Н. А...... 43

АНАЛІЗ СОЦІАЛЬНО-ДЕМОГРАФІЧЕСКИХ
ОСОБЕННОСТЕЙ АФРИКИ

Ранета Л., Куничка М...... 45

НАПРЯМ 1. ЕКОНОМІЧНА ТЕОРІЯ ТА ІСТОРІЯ ЕКОНОМІЧНОЇ ДУМКИ

ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНА ПОЛІТИКА УКРАЇНИ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

Осіпова Лариса Василівна

кандидат економічних наук, доцент,

доцент кафедри економіки та міжнародних відносин

Вінницького торговельно-економічного інституту

Київського національного торговельно-економічного університету

Корсун Дмитро Андрійович

студент

Вінницького торговельно-економічного інституту

Київського національного торговельно-економічного університету

Глобалізаційні процеси сьогодні стали невід'ємним елементом суспільного життя всіх країн світу та сприяють посиленню взаємозалежності їх національних економік. Це стосується і України, оскільки вона інтегрується до міжнародних організацій та ринків.

Аналіз публікацій засвідчує, що дослідженням зовнішньоекономічної політики України займаються багато вітчизняних науковців, серед яких: О. Білорус, В. Будкін, І. Бураковський, Б. Буркинський, Д. Лук'яненко, Ю. Пахомов, А. Поручник, В. Рокоча, Є. Панченко, Л. Пісьмаченко, А. Румянцев, В. Сіденко, Н. Татаренко, А. Філіпенко та інші.

Економіка України наразі є більш відкритою для зовнішнього світу ніж середньостатистична і за рівнем глобалізації, тобто за рівнем інтеграції світового господарства в єдиний економічний простір, на кінець 2019 року займала 85 місце серед оцінюваних 141 країни світу. Так, за макроекономічною стабільністю України займала 133 місце, за динамікою бізнесу – 85, здатності до інновацій – 60 та за обсягом ринку – 47 місце [1].

У цьому зв'язку особливої актуальності набувають питання гармонізації зовнішньоекономічної політики держави із зовнішніми, глобальними викликами. В мовах інтенсивної конкуренції, коли прискорюється рух потоків капіталу лише деякі країни дозволяють собі до певної міри проводити незалежну валютну політику і підтримувати економічну самодостатність [2, с. 286].

В умовах глобалізації відбувається переорієнтація зовнішньоекономічних зв'язків України стосовно до нових умов господарювання,

формування нових пріоритетів, нових форм, пошук нових партнерів зовнішньоекономічних зв'язків. В таблиці 1 показано як змінювався розмір експорту та імпорту України протягом останніх 10 років.

Таблиця 1

**Розмір експорту та імпорту товарів та послуг в Україні
протягом 2009–2019 рр., тис. дол.**

Рік	Розмір експорту	У % спів- відношенні до попереднього року	Розмір імпорту	У % спів- відношенні до попереднього року
2009	39 702 883,30	-	45 435 559,20	-
2010	51 430 521,60	29,54	60 739 969,30	33,68
2011	68 394 195,70	32,98	82 608 240,00	36,00
2012	68 809 810,60	0,61	84 658 059,90	2,48
2013	63 312 022,10	-7,99	76 963 965,40	-9,09
2014	53 901 689,10	-14,86	54 428 716,90	-29,28
2015	38 127 149,70	-29,27	37 516 443,00	-31,07
2016	36 361 711,20	-4,63	39 249 797,20	4,62
2017	43 264 736,00	18,98	49 607 173,90	26,39
2018	47 334 987,00	9,41	57 187 578,00	15,28
2019	50 060 335,50	5,76	60 783 662,30	6,29

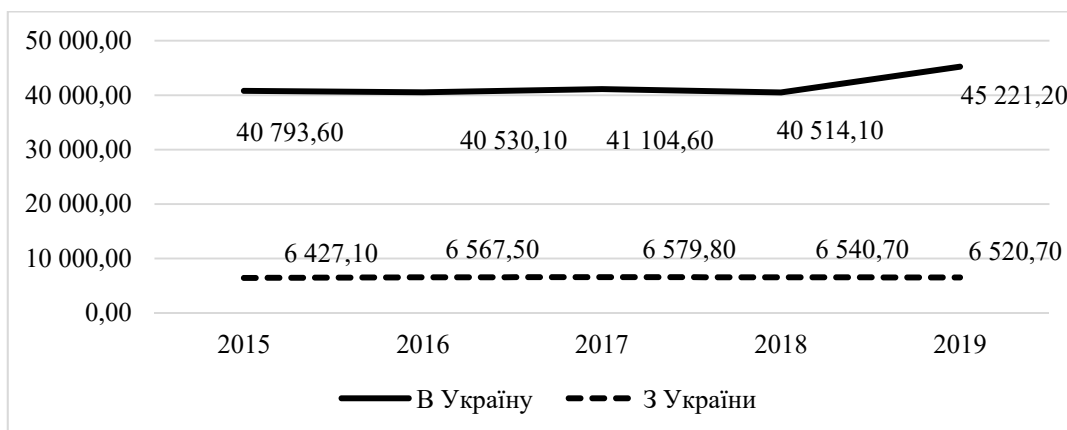
Джерело: розроблено автором на основі [3]

За останні десять років розмір експорту та імпорту не мав чіткої тенденції. З 2009 по 2013 рік включно розмір експорту та імпорту мав тенденцію до зростання. З 2013 року по 2016 рік включно спостерігається різке падіння цих показників. Змінюється зовнішньоекономічний вектор України, здійснюється пошук нових партнерів та налагодження зовнішньоторговельних відносин з ними. Найбільше зростання експортно-імпортних операцій, в порівнянні з попереднім роком спостерігалось у 2011 році – збільшення експорту на 32,98%, імпорту на 36,00%. Найбільше зменшення зовнішньоторговельних операцій, порівняно з попередньо аналізованим роком, спостерігалось у 2015 році – розмір експорту зменшився на 29,27%, а розмір імпорту – на 31,07%.

Однією з визначальних тенденцій глобалізації сучасного світу є перетворення транснаціональних корпорацій (ТНК) на основну ланку світової системи. Активність ТНК та надходження прямих іноземних інвестицій в Україну значно поступається іншим країнам східної Європи і СНД. Для ТНК із країн Європейського союзу та США найбільш привабливими сферами України є: українська харчова промисловість (лідують швейцарська компанія Nestle, бельгійська ABInBev, американські Kraft foods та Coca-Cola Company, англо-голландська Unilever); підприємства торгівлі (Wal-Mart Stores, Carrefour SA,

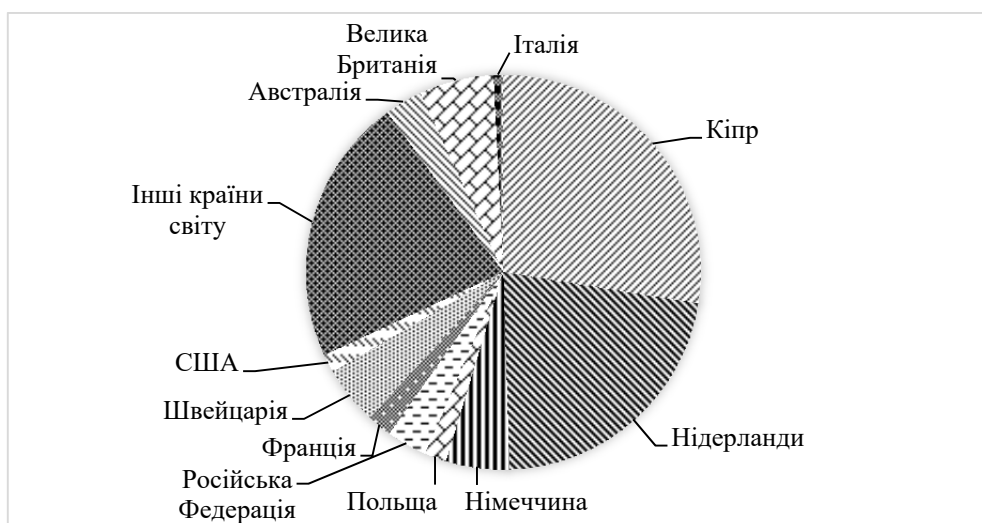
McDonalds Corporation); фінансовий сектор (найкрупнішими є Райффайзен Інтернаціональ Банк-Холдинг АГ); фармацевтика (німецькі BASF SE та Bayer AG). Саме в цих галузях обіг капіталу є швидким, а комерційні ризики – мінімальні [4].

Фінансовий ресурс став важливим чинником успіху у глобальній конкурентній боротьбі. Обсяг інвестицій в Україну та з України за останні п'ять років показано на рисунку 1.

Рис. 1. Інвестиції в Україну та з України у 2015–2019 рр., млн. дол. [3]

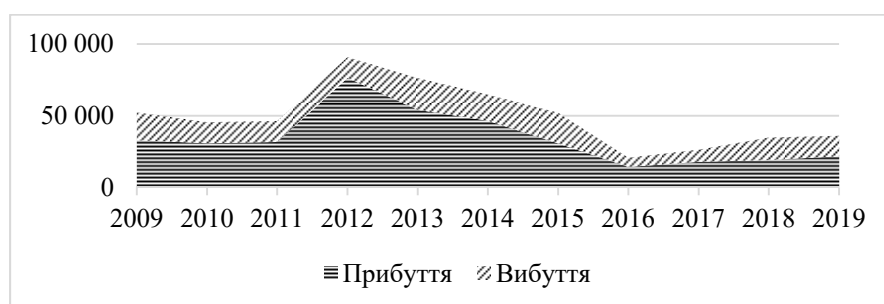
Дослідження показало, що розмір інвестицій в Україну залишався на незмінному рівні протягом 2015–2018 років. У 2019 році обсяг інвестицій зріс, однак більшу частину приросту забезпечила курсова різниця через зміцнення гривні. Інвесторів відлякує високий рівень корупції, недовіра до судової системи, нестабільність національної валюти, монополізація ринків та політична нестабільність. Інвестиційні потоки в Україну показано на рисунку 2.

Рис. 2. Структура прямих іноземних інвестицій в економіку України за країнами світу станом на 31.12.2019 р. [3]

Дослідження показало, що найбільший обсяг інвестицій надходить від інвесторів Кіпру (27,50% від всього прямих інвестицій). Друге місце серед країн інвесторів займають Нідерланди. Частка інвестицій цієї країни в загальному обсязі прямих іноземних інвестицій в економіку України склала вже 22,0%. На 31 грудня 2019 року Нідерланди вклали в економіку України 7061 млн. дол. США, Кіпр – 8880 млн. дол. [5]. На початок 2019 року порівняно з попередніми роками в структурі прямих іноземних інвестицій в економіку України збільшились частки інвестицій з Великої Британії – 6,1% та Швейцарії – 4,8%. У той же час, зменшились з Німеччини – 5,2%, Франції – 2,0 % та США – 1,5%.

Необхідно зазначити, що сучасні міжнародні фінансові кризи з їх соціальними наслідками провокують перш за все саме процесами глобалізації, яка й надалі буде спричиняти скорочення чисельності працівників. Нарощування процесів глобалізації супроводжується виникненням глобального ринку праці, коли внаслідок відкритості ринків праці країн, що розвиваються, їх населення за низьку плату та з гіршими умовами праці знаходить собі роботу за кордоном. Зовнішня міграція громадян України протягом останніх десяти років показана на рисунку 3.

Рис. 3. Зовнішня міграція громадян України протягом 2009–2019 рр. [3]

Дослідження показало, що обсяг міграції найбільший у момент кризових явищ у державі. Дослідження врахувало лише дані, отримані із візових центрів. Але з 2017 року українці отримали можливість перетинати кордон без візи, що збільшило потік громадян за кордон. Тому точно з'ясувати їх кількість не можливо. Зростання трудової міграції матиме негативні наслідки для України, а саме: галузеві асиметрії ринку праці, зміну балансу висококваліфікованих і низькокваліфікованих кадрів; «подорожчання» внутрішнього ринку праці; імпорт трудових ресурсів з-за кордону; додаткові витрати країни на підготовку нових фахівців; «старіння» нації; зниження темпів виробництва в країні.

Таким чином, під дією багатьох чинників глобалізації, яка несе як позитивні впливи, так і певні загрози, кожна країна, що має намір

інтегруватися у світовий економічний простір, постає перед завданням визначення своїх конкурентних переваг. За роки незалежності в Україні чітко не сформовано і не реалізовано національну стратегію включення в процеси економічної глобалізації. Вона ґрунтувалася на основі моделі імітаційно-адаптаційної поведінки, що не забезпечило стабільного та ефективного використання наявних конкурентних переваг на інноваційних засадах. Така політика повинна бути кардинально змінена на основі вироблення й реалізації концепції конкурентоспроможного розвитку національної економіки в умовах глобалізації.

Список використаних джерел:

1. Мінфін. URL: <https://index.minfin.com.ua/ua/labour/social>.
2. Куцик П.О., Ковтун О.І., Башнянин Г.І. Глобальна економіка: принципи становлення, функціонування, регулювання та розвитку : монографія. Львів : Львів. комерц. акад., 2015. 594 с.
3. Державна служба статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua>.
4. Гринь О.В. Роль ТНК в сучасній світовій економіці. *Міжнародні відносини. Серія «Економічні науки»*. 2018. № 2. URL: http://journals.iir.kiev.ua/index.php/ec_n/article/viewFile/3061/2749.
5. Міжнародні організації : монографія / під заг. ред. Ю.Г. Козака. Київ : ЦНЛ. 2016. 487 с.

НАПРЯМ 2. СВІТОВЕ ГОСПОДАРСТВО І МІЖНАРОДНІ ЕКОНОМІЧНІ ВІДНОСИНИ

CORRELATION BETWEEN FOREIGN DIRECT INVESTMENTS AND SELECTED ECONOMIC INDICATORS OF SLOVAKIA

Andrej Kiner

PhD student of the Faculty of International Relations

University of Economics in Bratislava

Bratislava, Slovak Republic

Abstract. It is believed that Slovakia due to its advantageous geographical location in the centre of Europe, open market and stability is seen attractive in the eyes of investors. Foreign direct investments play an important role in country's economy as they can increase the growth of the country, create new job opportunities and influence other economic indicators. Thereby we assume there might be linkages between FDI and gross domestic product, employment, unemployment rate, balance of trade and inflation. The aim of the paper is to point out possible correlations between these, which will be examined using Pearson's correlation coefficient.

Key words: FDI, GDP, employment, inflation, BOT.

JEL classification: E22, F60

Introduction

One of the most important processes that has affected the world in recent decades is globalization. The growing interdependence of the world's economies, cultures and political systems, which are largely caused by trade of goods and services, technology, investment flows, people and information, have a major impact on world affairs. In our case, we will approach globalization as a phenomenon that affects the movement of financial capital. We will pay attention to the relationship between the inflow of foreign direct investment (FDI) and selected economic indicators. Investment is an essential part of a country's economic growth, and efficient investment leads to economic development, which is reflected in improved population well-being, lower unemployment and higher GDP. The Slovak Republic must compete for FDI in competition with other economies. It seeks to attract them by setting better economic and political conditions. The Slovak Investment and Trade Development Agency (SARIO) cites variety of reasons for investing in Slovakia, for example, political stability, a skilled workforce, productivity or infrastructure. The last but not least, the advantageous geographical position